

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 591/2021-36

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku (sudca spravodajca) a sudcov Roberta Šorla a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], proti rozsudku Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/252/2019 z 26. augusta 2020 takto

rozhodol:

1. Rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/252/2019 z 26. augusta 2020 v časti výroku o trovách konania **bolo porušené** základné právo sťažovateľky na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a slobôd.
2. Rozsudok Krajského súdu v Bratislave č. k. 4Co/252/2019 z 26. augusta 2020 v časti výroku o trovách konania **zrušuje a vec mu vracia** na ďalšie konanie.
3. Krajský súd v Bratislave **je povinný** nahradiť sťažovateľke trovy konania **460,90 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľky do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **nevyhovuje**.

Odôvodnenie:

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav veci

1. Ústavný súd uznesením č. k. III. ÚS 591/2021 z 28. októbra 2021 prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu ústavnú sťažnosť sťažovateľky doručенú ústavnému súdu 12. januára 2021, v ktorej sa domáha vyslovenia porušenia základných práv na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1, vlastníť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a práva na ochranu majetku podľa čl. 1 ods. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“).

Tiež navrhuje zrušiť napadnutý rozsudok v časti o náhrade trov konania, vec vrátiť na nové konanie a rozhodovanie a priznať náhradu trov právneho zastúpenia.

2. Z ústavnej sťažnosti sťažovateľky vyplýva, že sťažovateľka bola v postavení žalovanej v konaní o zaplatenie sumy 1 497,78 eur s ročným úrokom z omeškania 9,50 % z titulu nájomného za prenájom motorového vozidla. Okresný súd Bratislava III rozsudkom č. k. 45C/326/2015 z 5. júna 2018 uložil sťažovateľke povinnosť zaplatiť žalobcovi sumu 1 497,78 eur s ročným úrokom z omeškania 8,05 % a priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Krajský súd napadnutým rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil a žalobcovi priznal proti sťažovateľke náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %.

II.

Argumentácia sťažovateľky

3. Sťažovateľka v ústavnej sťažnosti namieta chybné a arbitrárne rozhodnutie o náhrade trov konania. Argumentuje, že žalobca nemal vo veci plný úspech, ale bol výrazne neúspešný, a to v časti úroku z omeškania, preto mu nepatrí nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %. Uviedla, že žalobca žiadal od sťažovateľky zaplatenie sumy 1 497,78 eur s úrokom z omeškania 9,50 % (978,09 eur; od 23. júla 2011 do 5. júna 2018), teda spolu s istinou 2 475,87 eur. Okresný súd však žalobcovi priznal 1 497,78 eur a úrok z omeškania 8,05 %, (412,25 eur; od 4. januára 2015 do 5. júna 2018), spolu 1 910,03 eur. Sťažovateľka teda bola v spore úspešná v prevyšujúcej časti žalovaného úroku z omeškania (564,84 eur). Po vykonaní rozdielu úspechu žalobcu a úspechu sťažovateľky, t. j. 1 910,03 eur – 565,84 eur čistý úspech žalobcu korešponduje sume 1 344,19 eur. Pomer sumy 1 344,19 eur k celkovej žalovanej sume 2 475,87 eur tvorí 54 %. Z uvedeného teda vyplýva, že žalobcovi mal byť priznaný nárok na náhradu trov konania iba v rozsahu 54 % z jeho trov, a nie v rozsahu 100 %.

4. Podľa sťažovateľky krajský súd potvrdením rozsudku okresného súdu v časti nároku na náhradu trov interpretoval a aplikoval ustanovenie § 255 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) arbitrárnym spôsobom.

5. Sťažovateľka s odkazom na súdnu prax k už zrušenému ustanoveniu § 142 ods. 3 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej aj „OSP“) uviedla, že aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, len ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti. Sťažovateľka v tomto kontexte poukazuje na odôvodnenie napadnutého rozsudku, v ktorom krajský súd uviedol, že „Civilný sporový poriadok nepatrný úspech už nepozná (a preto sa pri rozhodovaní o náhrade trov konania má prihliadnuť na každý neúspech), avšak ani nová právna úprava nevylučuje osobitný režim posudzovania úspechu v konaní a nárokov na náhradu trov v prípadoch, keď výška plnenia závisela od znaleckého posudku alebo úvahy súdu, a to z hľadiska výsledku v zásade zhodne ako podľa doterajšej úpravy...“. Podľa sťažovateľky neúspech žalobcu v pomere k jeho úspechu 54 % nemôže byť braný len ako nepatrný neúspech.

6. Sťažovateľka na výzvu ústavného súdu uviedla, že proti napadnutému rozsudku dovolanie na najvyššom súde nepodala z dôvodu ustálenej rozhodovacej praxe najvyššieho súdu R 73/2018, podľa ktorej je vylúčený dovolací prieskum zo strany najvyššieho súdu vo vzťahu k rozhodnutiu odvolacieho súdu o nároku na náhradu trov konania, a to aj vtedy, ak by bolo takéto rozhodnutie zaťažené vadou zmätočnosti podľa § 420 CSP.

III.

Vyjadrenie krajského súdu a replika sťažovateľky

7. Krajský súd uviedol, že sa v celom rozsahu pridrižiava odôvodnenia napadnutého rozsudku a na ústnom pojednávaní vo veci pred ústavným súdom netrvá.

8. Sťažovateľka v replike uviedla, že krajský súd nezaujal konkrétne stanovisko k námietkam sťažovateľky obsiahnutým v ústavnej sťažnosti, a preto sa k vyjadreniu krajského súdu nemohla vecne vyjadriť. Preto sa v celom rozsahu pridrižiava argumentácie uvedenej v ústavnej sťažnosti.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

9. Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky. Podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru každý má právo na to, aby jeho záležitosť bola spravodlivo, verejne a v primeranej lehote prejednaná nezávislým a nestranným súdom zriadeným zákonom, ktorý rozhodne o jeho občianskych právach alebo záväzkoch alebo o oprávnenosti akéhokoľvek trestného obvinenia proti nemu.

10. Ústavný súd vo vzťahu k čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru už judikoval, že formuláciou uvedenou v čl. 46 ods. 1 ústavy ústavodarca v základnom právnom predpise Slovenskej republiky vyjadril zhodu zámerov vo sfére práva na súdnu ochranu s právnym režimom súdnej ochrany podľa dohovoru (II. ÚS 71/97). Z uvedeného dôvodu preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (IV. ÚS 195/07).

11. Obsahom práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy je aj právo na rozhodnutie o trovách konania, resp. o náhrade trov konania v súlade so zákonom (rozsudok Európskeho súdu pre ľudské práva z 23. 9. 1997 vo veci Robins proti Spojenému kráľovstvu, sťažnosť č. 22410/93).

12. V prípadoch, keď sťažovatelia namietajú porušenie svojich ústavou garantovaných práv rozhodnutím všeobecného súdu týkajúcim sa náhrady trov konania, je ústavný súd vo svojej doterajšej judikatúre zdržanlivý, keďže problematika trov konania má vo vzťahu k predmetu konania pred všeobecnými súdmi akcesorickú povahu, a preto sa k zrušeniu napadnutého výroku o trovách konania uchyluje iba výnimočne, napr. keď zistí, že v posudzovanej veci došlo k extrémnemu zásahu do základného práva na súdnu ochranu (spravodlivý proces), alebo ak zistí, že zároveň došlo k neprípustnému zásahu aj do iného základného práva (I. ÚS 156/2010, IV. ÚS 40/2011).

13. Podľa § 255 ods. 1 CSP súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci. Podľa § 255 ods. 2 CSP ak mala strana vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov konania pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadna zo strán nemá na náhradu trov konania právo.

14. Krajský súd svoje rozhodnutie odôvodnil nálezmi ústavného súdu, ktorých podstatou je, že žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za predvídanie výsledku sporu. Problém s odhadom výsledku sporu súvisí so znaleckým dokazovaním alebo úvahou súdu.

15. Podľa predchádzajúcej (zrušenej) právnej úpravy § 142 ods. 2 OSP ak mal účastník vo veci úspech len čiastočný, súd náhradu trov pomerne rozdelí, prípadne vysloví, že žiadny z účastníkov nemá na náhradu trov právo. Podľa § 142 ods. 3 OSP aj keď mal účastník vo veci úspech len čiastočný, môže mu súd priznať plnú náhradu trov konania, ak mal neúspech v pomerne nepatrnej časti alebo ak rozhodnutie o výške plnenia záviselo od znaleckého posudku alebo od úvahy súdu. Aj keď nová právna úprava takéto explicitné pravidlo nenormuje, doterajšie rozhodovanie založené na stabilných a osvedčených riešeniach nemožno prehliadať. Ústavný súd v tomto smere poukazuje na rozhodnutie najvyššieho súdu vo veci sp. zn. 6M Cdo/19/2010, v ktorom uviedol, že ak nejde o prípad, keď bolo žalobe celkom vyhovené, musí byť v zmysle citovaného ustanovenia § 255 ods. 2 CSP (pôvodne § 142 ods. 2 OSP) náhrada trov pomerne rozdelená. To vyžaduje určiť pomer úspechu oboch účastníkov (oboch strán) vo veci a od úspechu účastníka (vítanej strany) odpočítať jeho neúspech (mieru úspechu druhej strany). Vo výške rozdielu má účastník právo, aby mu druhý účastník (druhá strana) nahradil pomernú časť trov, ktoré vynaložil pri účelnom uplatňovaní alebo bránení práva.

16. Ústavný súd sa stotožnil s argumentáciou sťažovateľky, že ak súd vyhovie žalobe v celom rozsahu istiny a v časti príslušenstva, pričom vo zvyšku príslušenstva žalobu zamietne, je potrebné, aby súd na účely rozhodnutia o nároku na náhradu trov konania zistil pomer priznanej žalobnej pohľadávky s priznaným príslušenstvom a nepriznaného príslušenstva v čase rozhodnutia súdu a zohľadnil, či ide o neúspech len nepatrný. Vzhľadom na rozsah úspechu žalobcu, ktorý v pomere k neúspechu osciluje približne v polovici uplatnených práv, považoval ústavný súd napadnutý rozsudok priznávajúci náhradu trov žalobcovi v rozsahu 100 % za ústavne neudržateľný.

17. Ústavný súd z uvedených dôvodov dospel k záveru, že v časti o trovách prvoinštančného a odvolacieho konania napadnutým rozsudkom krajského súdu došlo k porušeniu čl. 46 ods. 1 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru, preto v tejto časti rozsudok krajského súdu zrušil a vec mu vrátil na ďalšie konanie a rozhodnutie [§ 132 ods. 2 a 3 písm. b) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“)].

18. Ústavný súd v časti namietaného porušenia čl. 20 ods. 1 ústavy a čl. 1 ods. 1 dodatkového dospel k záveru, že obmedzenie v podobe peňažného majetku (trov konania) je výsledkom zákonom predpokladaných obmedzení, o ktorých dôvodnosti bude možné rozhodnúť v ďalšom konaní, preto v tejto časti ústavný súd ústavnej sťažnosti sťažovateľky nevyhovel.

19. V rovine *obiter dicta* ústavný súd poznamenáva, že v čase po podaní ústavnej sťažnosti najvyšší súd (veľký senát) uznesením č. k. 1VOBdo/2/2021 z 29. septembra 2021 dospel k zjednocujúcemu právnomu záveru, že „rozhodnutím, ktorým sa konanie pred odvolacím súdom o danej otázke končí pre účely posudzovania vád zmätočnosti v zmysle ust. § 420 CSP, je aj rozhodnutie, ktorým odvolací súd rozhodol o odvolaní proti výroku o náhrade trov konania“, čo môže mať v budúcnosti zásadný význam z hľadiska posudzovania vyčerpania efektívnych prostriedkov nápravy a tým aj prípustnosti ústavných sťažností v danej problematike.

V.

Náhrada trov konania

20. Ústavný súd priznal sťažovateľke náhradu trov právneho zastúpenia za 2 úkony právnej služby vykonané v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti) v sume dvakrát po 181,17 eur, režijný paušál v sume dvakrát po 10,87 eur vrátane 20 % DPH. Celková hodnota náhrady trov právneho zastúpenia tak predstavuje sumu 460,90 eur (§ 1 ods. 3, § 11 ods. 3 a § 16 ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov).

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. januára 2022

Peter Straka
predseda senátu